

STUDIU ISTORIC GENERAL

PUG

**COMUNA CIOFRÂNGENI
JUDETUL ARGEȘ**

2017

STUDIU ISTORIC GENERAL PUG

COMUNA CIOFRÂNGENI JUDETUL ARGEȘ

I.NOTA METODICA GENERALA

1. Descrierea obiectivelor si limitelor studiului

Prezentul studiu istoric general reprezinta unul din studiile de fundamentare ale PUG , fiind destinat identificarii caracteristicilor morfologiei generale si specifice ale localitatilor componente ale comunei in evolutia lor istorica si urbanistica, in vederea fundamentarii interventiilor in cadrul tesutului urban cat si asupra fondului arhitectural pentru realizarea unei dezvoltari durabile a localitatii.

Zona studiata cuprinde intreg teritoriul UAT-CIOFRÂNGENI, cu 5 sate componente : ***Burluși, Ciofrângeni*** (resedinta de comuna), ***Lacurile, Piatra, Schitu- Matei.***

Comună de deal, situată la zona de contact dintre Subcarpatii Getici si Piemontul Getic, cuprinde mai multe sate, fiecare cu o planimetrie specifica dezvoltarii fie in zona de contact intre lunca raului Topolog si dealuri sau in zona de N-NV, pe pantele dealurilor, zona de trecere catre compartimentele Muscelor Topologului.

Obiectivul principal al studiului este acela de a determina factorii/valorile culturale reprezentate de tesutul urban , de elementele de patrimoniu cultural construit si de elemente de peisaj (peisaj natural si construit), factori ce constituie potentialul de dezvoltare durabila al localitatii si care vor determina masurile ce trebuie incluse in cadrul PUG , urmand a fi stabilite si aplicate prin Regulamentul Local de Urbanism (RLU) aferent acestuia.

2. Descrierea metodei si directiilor de cercetare

Studiul istoric general a fost structurat in baza reglementarilor din cadrul *Metodologiei si continutului cadru de elaborare a documentatiilor de urbanism si a Metodologiei de elaborare si continutului cadru al documentatiilor de urbanism*

pentru zone construite protejate(Anexa la OM transporturilor, constructiilor si Turismului nr. 562/2003) din 11.02.2004.

Directiile de cercetate ale aparitiei si evolutiei asezarii cu localitatile componente s-au concentrat pe analiza principalilor factori care au determinat aceste procese :

- amplasarea geografica , istoricul localitatii principale si al celor secundare
- structura administrativa a teritoriului in care s-au format
- autonomia administrativa/fiscala/ecclesiastica
- structura si evolutia populatiei
- tradiții si obiceiuri locale(meserii, mestesuguri, sarbatori, etc.)

3. Evidentierea surselor documentare, iconografice, cartografice.

Bibliografia utilizata pentru fundamentarea cercetarilor se compune din lucrari de bibliografie generala, dedicate zonei mai largi a teritoriului cat si bibliografie speciala-“Monografia comunei Ciofrangeni, jud. Arges” cat si documentatiile de urbanism in vigoare (PUG Ciofrangeni).

Pentru partea de cartografie ce ilustreaza existenta localitatii au fost utilizate ca surse Harti istorice ale Țării Românești ,Judetului Arges, ale României.

4. Prezentarea echipei de cercetare

Catalina Dana Preda - Arhitect specialist MCC, urbanist istorie urbana(F6, G5)

Elena Tatiana Chis - Arhitect

Andreea Ioana Bancu - Arhitect

5.Prezentarea critica a bibliografiei generale

Bauer Friederich Wilhelm von – Mémoires historiques et géographiques sur la Valachie, 1778, Francfort et Leipsic

Constantinescu Grigore - Comuna Ciofrângeni, Consiliul Judetean Arges,Pitesti, MMXV

Constantinescu Stefan - Romania in materiale cartografice

Florea Ionel drd. Coord. Stiintific Prof. Univ. Dr.Stanciu Vasile – Structuri legislative si istorico-geografice in practica organizarii administrativ-teritoriale, Teza de doctorat, Bucuresti, 2011

Giurescu C. Constantin - *Principatele Romane la inceputul sec. XIX (constatari istorice, geografice, economice si statistice pe temeiul hartii ruse din 1835)*, Bucuresti, Ed. Stiintifica 1957

Giurescu C.Constantin, Giurescu C. Dinu - *Istoria romanilor din cele mai vechi timpuri pana astazi*, Bucuresti, 1971.

Iana Vasile –*Monografia Comunei Ciofrangeni, Judetul Arges, 2003*

Lahovari Ioan George,General Bratianu C.I,Tocilescu G. Grigore - *Marele Dictionar Geografic al Rominiei - vol. II ,vol. IV, vol. V* - Bucuresti, Stab. Grafic J.V.Socecu 1899, 1901, 1902.

*** *Anuarul SOCECU al Romaniei Mari, 1924 -1925, vol II.*

*** *Dictionar de sociologie rurala , (Judetele istorice - Judetele de pe harta Stolnicului Cantacuzino - judetul Arges)* - Coordonator Ilie Badescu, Ozana Cucu-Oancea, Ed. Mica Valahie, 2011

*** *Enciclopedia Romaniei - [Volumul II, Tara Româneasca](#)*, 1938, Editura Imprimeriei Nationale, (lucrare elaborata sub conducerea prof.Dimitrie Gusti)

*** *Judetele patriei Judetul Argeş* - Barco Aurelia,Nedelcu Eugen -,Institutul de geografie, Ed. Academiei RSR, Bucuresti, 1976

*** *Locuinta sateasca din Romania* - Studiu de arhitectura traditionala in vederea conservarii si valorificarii prin tipizare, Proiectant General IP Prahova, Sef proiect complex Arh. Calin Hoinarescu.

*** *Guide européen d'observation du patrimoine rural*, CEMAT (2003)4/*Ghid de valorificare a patrimoniului rural*, Ed.Tribuna, 2007

*** *Le patrimoine rural europeen*, C.E.- Naturopa, no.95/2001

6. Prezentarea studiilor anterioare pe care se bazeaza cercetarea.

Documentatia anterioara pe care se bazeaza aceasta cercetare asupra localitatii este cea aferenta PUG comuna Ciofrangeni.

Studii anterioare existente la data elaborarii prezentului studiu istoric:

- PATJ Argeş - 2014

- Plan de dezvoltare locala GAL "Tinutul Argesului de Mijloc" , Aprilie 2012, KCMC

II.ANALIZA DEZVOLTARII TERITORIULUI ADMINISTRATIV SI A LOCALITATILOR

1.Istoricul teritoriului administrativ si al localitatilor componente

Teritoriul administrativ al **comunei Ciofrângenii** include in prezent satele **Burluși, Ciofrângenii, Lacurile, Piatra, Schitu-Matei** , situatie ce dateaza din cadrul Reformei administrative din anul 1968.

Sec. XV

Prima mentiune a satului este la **1 septembrie 1499/(7007)** si apare intr-un document emis de cancelariile domnesti in care **Radu Voievod, fiul lui Vlad Călugăru**, *"intareste mosia ce se cheama Ciofringenii, sa-i fie lui Stan, pentru ca asa a fost hotarata mai dinainte din zilele lui Vodă Țepeș"*- ceea ce dovedeste atestarea localitatii inca din vremea Domnitorului Vlad Țepeș (1448-1476).

Sec. XVI-XVII

1506 - Radu cel Mare (1495-1508) *"ii intareste lui Stan ocina lui Neagomir din Ciofringenii"*

1515 23 mai - este atestat **Alimanesti** (vechea denumire a satelor Lacurile, Schitu si Piatra) – *"Io, Basarab Voievod, dă domnia mea aceasta porunca lui Alăman si fiii săi. Si apoi s-a ridicat Alăman și a asezat pe nepotii sai Bah si Alăman peste a treia parte din Alimănești"*

1528 28 octombrie (7037) - Radu Voievod(de la Afumati)(1522-1529) *"domn a toata tara Ungro-Vlahiei, fiul marelui si prea bunului Radu Voievod"* atesta ca asa cum au facut mai multi locuitori din sate invecinate, si Stanciul Caruntul din **Ciofringenii** a vandut Manastirii Arges ocina sa pentru 400 de aspri

1536 - este intarita lui Stan ocina lui Neagomir din **Ciofrângenii**, stabilindu-i hotarele

Pana la sfarsitul sec. XVI si inceputul sec. XVII apar diferite documente in care sunt intarite ocine in care apare satul **Ciofrângenii (1542, 1565,1582)** dar si **Alimănești (1630, 1662)**.

Pamanturile mosnenilor trec in proprietatea manastirilor (Manastirea Berislavesti) sau in proprietatea boierilor (la sfarsitul sec. XVII, *mosia Ciofrangeniilor* apartinea in cea mai mare parte postelnicului Ionita Albescu), fiind transmisa fiicei sale Maria dupa moartea sa, Maria fiind mama lui Nicolae Argetoianu; acesta din urma o vinde cumnatului sau Sandu Bucșenescu, care stapanea deja *mosia Alimăneștilor*.

Sec. XVIII

La inceputul **sec.XVIII(1700)**, in prima hartă a Țării Românești întocmită de un român - "*Harta Stolnicului Constantin Cantacuzino*" tipărită la Padova, apare pe râul *Topologos*, localitatea **Almanesti/Alimănești**.

În urma ocupării Olteniei de către austrieci (**1718-1739**), apare ca *subunitate administrativă a județului - plasa*, acestea fiind în număr de 4 pe județ, județ ce este condus de un *ispravnic*.

Până la instituirea Regulamentului Organic în Țara Românească (**1831**), satele vor fi conduse de *obște*, prin alesul acesteia - *pârcălabul*.

1746 - *Neculai Argetoianu* da zăpis de eliberare lui *Neculai fiul lui Stan Burluș din Ciofrângenii* cu cinci feciori ai săi(...) care s-au răscumpărat pentru suma de 60 taleri - fara moșie.

1757 - *Sandu Bucșenescu* bil-vel serdar, având *moșie in Ciofrângenii*(...) vinde *moșia sa cu tot hotarul Ciofrângenilor, cu sapte roate de moara si cu toate silintele ce sunt in acest hotar*, hotarele de sus învecinându-se cu Mănăstirea Argeș iar cele de jos cu *moșia Alimănești*.

1772 - este atestat satul **Piatra** in condica Mănăstirii Berislavesti (este menționat *Popa Dumitru ot Piatra*), desi acesta exista si înainte de aceasta data, făcând parte din **Alimănești** (ce era așezat pe muchiile dealurilor Floresti);satul **Piatra** este singurul sat care a fost întotdeauna *sat de moșneni*, celelalte sate după caderea in rumânie devenind *sate boieresti* sau *manastiresti*.

1777 - domnitorul **Alexandru Ipsilante** da ordin la "12 hotarnici care v-am orânduit ca sa alegeti si *sa hotărâți moșia Ciofrângenii ot sud Argeș*"

Sec. XIX

Catagrafia din **1838**, menționează următoarele sate aparținând de comuna: **Alimanestii de sus,Alimanestii de jos ,Ciofrangeni Pamanteni, Ciofrangeni Ungureni** , sate ce aparțineau de *plasa Topolog*, vestita pentru "creșterea rămătoarelor prin păduri, in special pentru a fi vânduti in Austro-Ungaria".

1853 - harta rusa cuprinde satele **Alimanestii de sus** (157familii)**Ciofrangeni Pamanteni** (54 familii), **Ciofrangeni Ungureni** (64 familii); **Peatra, Schit** si **Alimanestii de jos** (37 familii) - toate satele având biserici.

1861 -in lucrarea "**Indicele comunelor orășane si rurale din Muntenia**" apare pentru prima data denumirea localității **Lacuri** când **Alimanescii de Sussu** era formată din mai multe *cătune*, acestea fiind:

Lacurile,Scheiu Duculesti,**Petra**, Gibesci, Badicesci,Pamanteni,**Ungureni, Burluși, Schitu**.

1863 - sunt secularizate averile manastiresti, *mosia Ciofrângenii* fiind luata din stapanirea Manastirii Berislavesti

1864- sunt improprietariți 285 capi de familie, suprafetele fiind preluate din *mosia Eforiei Spitalelor civile (fosta a manastirii Berislavesti)*, *mosia statului Alimanesti - Tutana (fosta a manastirii Tutana)* si din *mosiile* lui Ion Burdescu si Ion Hodoroaga

1864 - In conformitate cu *Legea comunală pentru comunele urbane și rurale nr.394/1864* , este prevăzută pentru prima dată investirea cu personalitate juridică a comunelor urbane și rurale (având cel puțin 500 de locuitori sau 100 de familii).

1865 - in „*Indicele comunelor României dupa noua organizare a Legii comunale*”, comuna **Alimănescii de susu** este compusa din : *cătunele Alimănescii de susu* (cu 341 de case)si **Ciofrângenii** (cu 333 case)

1867 - *Harta Generala a Principatului Valahiei| Harta Terri Romanesci* dupa reductia originala din harta mare ridicata de *Corpul de Geniu geografic Austriac, Bucuresti*, cuprinde denumirile satelor:

Ciofringani pamanteni,ungureni, Piatra, Alimanesci d.s, Alimanesci d.j.

1881 - harta austriaca 1:75000,Wien, cuprinde satele:

Ciofrangeni Pamanteni| Burluş , Ciofrangeni Ungureni, Schitu, Piatra, Alimanestii de sus ,Alimanestii de jos (*ce cuprindea actualele satePoienari, Ioanicesti, Ceasuresti*).

1887 - se publica **Indicatorul comunelor urbane si rurale din Regatul României** in care comuna **Alimăneşti- Ciofrâgenii** este compusa din satele: **Burluş, Duculesti, Piatra,Lacurile, Gibesti,Schitu Matei, Ciofrangeni.**

1891 - in documente cartografice ale vremii („*Militairische Karte der kleinen oder Oesterreichisch und grossen Walachei*”) apar denumirile: **Burlush,Ciofrangen,Piatra, Alumanestje de jos , Mathe.**

1897 – harta intocmita de Rigas de Velestin cuprinde denumiri de ape si localitati , cu litere grecesti , intre care se regasesc **Siofrazeni, Petra,Alimanesi,Ungureni** - fiind primul document in care apare denumirea **"Ungureni"**, ceea ce indica stabilirea unei populatii de peste munti,este probabil ca localitatea de origine sa fie Jina,populatie stabilita intr-un sat ce prezenta interesul de a fi trecut pe harta.

Sec. XX

După realizarea Statului unitar român la **1 decembrie 1918** urmează o nouă organizare administrativ-teritorială in 76 de judete iar în **14 iunie 1925** prin *Legea pentru unificarea administrativa* numarul lor se restrange la 71 de judete (*judetul Arges* nu sufera modificari ca si teritoriu iar satele fac parte din *plasa Arges*).

În anul **1921** dictionarul din acel an indica *denumirea actuala a comunei - Ciofrângenii* - iar in urma *Reformei agrare* din **1921**, pe teritoriul comunei se repartizeaza scoliilor suprafete de teren- cate 2 ha pt. experienta- *scolii din Ciofrângenii* (Scheia- Duculești) si *scolii din Piatra*.

În anul **1929**, Comisia Județeană pentru aplicarea *Legii de organizare a administrației locale*, face *delimitarea plaselor, comunelor, satelor mari* iar satele mici "legate între ele" să alcătuiască un singur sat.

În august **1938** se înființeaza *ținuturile*, județele devenind *circumscripții administrative*, *judetul Argeș* aparținând de *Ținutul Bucegi*;acestea vor fi desființate in septembrie **1940** cand se reinființeaza județele.

Dupa al Doilea Razboi Mondial, la **3 decembrie 1950**,se desființează *plasele și județele*, înființându-se *raioanele și regiunile*, comuna **Ciofrângenii** fiind arondată *raionului Curtea de Arges, regiunea Arges*.

Prin *Legea nr.2 din 16 februarie 1968*,se revine la forma administrativă a *judetului*, comuna Ciofrângenii cu toate satele făcând parte din *Judetul Argeș*.

Din punct de vedere al teritoriului administrativ mai larg din care fac parte localitatile , unitatea ce o reprezinta *judetul , Judetul Arges* este mentionat in mod explicit ca si *unitate administrativ - teritoriala* intr-un document din **1423** si ulterior in **1437** cand **Vlad Voievod** "*intareste mai multor boieri sate si parti de sate printre care si Lănjești din Arghis*" .

In **sec. XVII**, in scrierile lui Miron Costin sunt enumerate *17 judete*, in general *numele fiind dat de râurile* in lungul carora s-au constituit (*Argeș, Dambovită, Ialomița, etc.*).

La inceputul **sec.XVIII (1700/1707)** in prima *Harta a Tarii Romanesti* întocmita de un român - "*Harta Stolnicului Constantin Cantacuzino*" tipărită la Padova, teritoriul Valahiei apare împărțit in *17 unitati administrative*, din care între cele 12 aflate la est de Olt este mentionat si **Arghis** iar între așezările incluse pe harta este **Alimanesti**.

In anul **1740**, sub domnitorul **Constantin Mavrocordat**, in cele *17 judete* , conduse de *2 ispravnici* cu competente administrative, fiscale si juridice, sunt introduse pentru prima data subdiviziunile administrative: *plaiul* (care grupa satele din zona montana) si *plasa* (satele de la șes si deal).

In perioada **1773-1774** *judetul Argeș avea 7 plăși*: Argeș (cu 5 sate), Oltul de Jos(16 sate), Oltul de Sus(2 sate),Săpata (19 sate)Loviște(6 sate) *Topolog*(11 sate, între care si cele ale comunei Ciofrangeni) Pitesti (9 sate).

În **sec. XIX** prin *Legea comunală din 1 aprilie 1864* a Domnitorului A. I. Cuza *judetul* devine unitate administrativă de bază iar subdiviziunile sale sunt *plaiul, plasa și comunele (rurale și urbane)* cu reședința în satul cel mai dezvoltat iar *comuna poartă numele de Alimanesti – Ciofrangeni* (pe "Harta cailor de comunicație din Județul Argeșu" -**1897** apare doar denumirea **Alimanesci**) și face parte din *plasa Topologu*.

Din anul **1831** *plășile* vor fi conduse de un subocârmuitor, ele purtând denumirea de *subocârmuire* până în anul **1848**, *subadministrație* (**1857-1860**), *subprefectură* (din **1861**)

Începând cu anul **1904** subunitățile administrative se vor numi *plăși și plaiuri administrative*.

Legea administrativă din **1925**, propune o nouă organizare teritorială a *judetelor*, împărțirea acestora fiind numai în *plăși -comuna Ciofrângeni* făcând parte din *plasa Argeș*.

Din anul **1929** se vor numi *preturi* până în **1949**.

În decursul timpului, comuna a făcut parte din *plasa Topolog, Topolog-Olt și Argeș*.

În anul **1936**, la 27 martie, se adoptă o nouă Lege a Administrației locale, județele și comunele fiind persoane juridice iar comunele rurale fiind formate din mai multe sate.

După al Doilea Război Mondial, în anul **1950**, comuna face parte din noua formă administrativă de *regiune - Regiunea Argeș*, fiind inclusă în *subunitatea administrativă raion - raionul Curtea de Argeș*.

Prin *Legea 2/1968*, se revine la forma administrativă a *judetului (judetul Argeș)*, *comuna Ciofrangeni* incluzând și *satul Duculești* care se desființează cu această ocazie.

2. Evenimente istorice în teritoriul administrativ

Pe teritoriul comunei de astăzi, nu au avut loc evenimente istorice memorabile, satele comunei fiind amplasate în afara drumurilor comerciale importante, care legau Țara Românească cu Transilvania sau cu zona Dunării.

Poate fi marcată însă venirea unei populații de romani ardeleni din comuna *Jina, Comitatul Sibiu*, care au trecut munții (la sfârșitul sec. XVIII) și s-au stabilit în diferite sate din zone de nord ale județului Argeș, numele familiilor rămase în Ciofrângeni fiind Palmeșii, Teodoreștii, Danuleștii, Fripceștii, Antimireștii. Aceștia s-au numit "ungureni", adică din "Țara Ungurească".

În sec. XIX, în perioada revoluției de la 1848, au venit de peste munți și cei ce au purtat numele de "Blăjan", venind din comuna *Stremț (Alba)*, luându-și numele de la *Blaj*, centru de cultură și de suflet al Transilvaniei.

Locuitorii comunei au participat în luptele din Razboiul de independență si din ambele războaie mondiale, mărturie fiind *monumentele ridicate în cinstea eroilor in satele Burluși, Ciofrângenii*.

În anul 1872 se înființează Regimentul 4 Linie (viitorul Regiment 4 Argeș) care participa la Razboiul pentru independența din 1877, populația comunei subscriind bani și strângând alimente.

În timpul Primului Razboi mondial în comuna au staționat trupe germane care au produs daune locuitorilor iar în al Doilea Razboi mondial, 87 dintre locuitorii satului care au participat la lupte nu s-au mai întors acasă.

3. Prezențe arheologice în teritoriul administrativ

Deși această zonă geografică a fost populată din preistorie, săpăturile din comuna alăturată Tigveni ducând la descoperirea unui cimitir geto-dacic iar în anul 193 d. Ch împăratul roman Septimius Severus mută hotarul imperiului de pe Olt pe *linia localităților Cepari- Tigveni- Poenari*, în localitățile comunei nu sunt menționate situri sau descoperiri arheologice pe teritoriul acesteia - atât în Lista monumentelor istorice (LMI 2015) cât și în Registrul Arheologic Național (RAN).

4. Evoluția statutului administrativ, militar, funcțional al localității

Statutul administrativ al localității a trecut de la stadiul de *cătun- sat-* apoi *comună - comună rurală*, din punct de vedere militar nefiind consemnate atribuții deosebite.

Din punct de vedere funcțional, comuna ca și cele 5 sate componente au avut predominant o *funcțiune agrară* și de *creșterea animalelor* (vite, oi și porci), având în vedere că în sec. XVIII și XIX, satele erau formate din grupuri razlete de case, pe dealuri, acestea coborând către vale, la drumul principal, după începutul sec. XX. De asemenea, exploatarea pădurilor/lemnului a determinat o bună parte a ocupațiilor populației, începând cu sec. XIX.

Statutul administrativ a evoluat odată cu evoluția populației de pe teritoriul de astăzi al comunei.

5. Evoluția structurii etnice și apartenenței religioase a populației

Structura etnică a populației comunei este formată majoritar din locuitori de etnie română, în decursul istoriei nefiind menționată o altă etnie pe teritoriul actual al comunei; datele de la ultimul ***Recensământ al populației (2011)*** menționează 96,64% *români*, 3,26% *etnie necunoscută* și 0,08 % *altă etnie*.

Din punct de vedere al apartenentei religioase, din datele avute incepand cu sec. XIX, religia practicata in satele comunei era cea ortodoxa.

In anul **1899**, recensamantul consemneaza toti locuitorii ca fiind de *religie ortodoxa*.

In cadrul recensamantului din **1930**, pe langa populatia ortodoxa sunt mentionati 7 adventisti(sat Lacurile) si 1 romano –catolic (invatatorul Iuliu Halmagy) in satul Scheiu Duculesti.

Conform Recensamantului populatiei din **2011**, din punct de vedere confesional majoritatea locuitorilor sunt *ortodocși* (95,57%) *alta religie* - probabil religia *adventista* (1,16%) si *religie necunoscuta* (3,26%).

6. Evolutia ocupatiilor populatiei

Evoluția ocupațiilor in decursul timpului nu a dus la modificări importante in structura acestora, ocupațiile principale fiind *agricultura, creșterea animalelor*, au disparut in general meșesugurile (prin dispariția culturilor de plante tehnice – cânepă) ,astăzi existând comerțul ca ocupație nouă.

Agricultura (cultivarea cerealelor-porumb,orz, *ovăs* ,meiu) cat si a plantelor tehnice (cânepa) sustineau necesitatile gospodariilor taranesti, apoi grădinăritul, albinăritul, meșesugurile au fost ocupații menționate de-a lungul timpului in cadrul localității - ocupațiile de bază rămânând in decursul timpului *cultivarea cerealelor(porumb)* , *cultura viței de vie* și a *pomilor fructiferi* (pruni, meri) si *creșterea animalelor*.

In localitatile comunei era un numar important de *mestesugari* – *fierari, rotari, dogari* dar si mestesugari legati de constructii – *tamplari, dulgheri, zidari* sau mestesuguri ce erau legate de *industria casnica* – textile, prepararea hranei, acestea fiind practicate de catre femei in cadrul gospodariilor.

Astazi ocupatiile localnicilor sunt in *domeniul exploatarei si prelucrarii lemnului, comertul, creșterea animalelor si apicultura*.

7.Evolutia teritoriului administrativ si intravilan

Comuna **Ciofrângeni** este situată la 45°06'46" latitudine N și la 24°32'37"longitudine E, fiind amplasata la distanta de 52km NV de municipiul Pitești si 17km SV de municipiul Curtea de Arges, satele componente aflandu-se la distante de 2-3km de resedinta de comuna (*satul Ciofrângeni*).

Aflat la altitudini cuprinse intre de 657m Dealul Țeapa si 345m in Lunca Topologului,relieful din N al comunei reprezinta zona intermediara de interfluvii, creste de intersectie cu curmaturi si șei iar relieful din S este o treapta deluroasa inalta, acoperita cu pietrisuri de Căndești.

În Lunca Topologului unitățile morfo - hidrografice pe care s-au dezvoltat localitățile sunt terase discontinue, zone propice cultivării legumelor.

Teritoriul intravilan s-a modificat în decursul timpului din 2 motive majore:

- pe teritoriul comunei *se întalnesc toate tipurile de alunecări active* (atât pe malul stâng al Topologului - *văile Pluta, Sasca, Ciuta* dar și pe versantul stâng – *văile Rudareasa, Schitu- Matei, Valea Mare*)(1).

Aceste alunecări au fost determinate și de procesele de despadurire masivă din sec. XIX, teritoriul comunei din acea perioadă fiind major împădurit, astăzi rămânând doar un procent de 42% cu păduri.

Despăduririle făcute pentru a castiga teren pentru culturi sau pentru islaz, nu au fost eficiente, generând în schimb alunecări ale versanților dealurilor înconjurătoare.

- un alt motiv a fost *coborârea în vale a locuitorilor*, de pe pantele dealurilor și din păduri, *către drumul principal*, unde și-au întemeiat gospodăriile, satele suferind un proces de trecere de la morfologia de *sat risipit* (pastrat parțial în zonele deluroase ale satelor de astăzi) la cea de *sat grupat în lungul drumului*.(2)

Satele componente aveau inițial legături minime între ele, fiind despartite de zone compacte de păduri (posibil de observat pe hărțile istorice din sec. XVIII-XIX) fiind legate de drumuri greu practicabile.

Râul Topolog avea pe malul drept zone cu arături la distanța de aproximativ 1km față de mal iar spre malul stâng, pădurea cobora până lângă apă.

Astfel în **1773**, în sate sunt menționați „70 de capi de gospodărie”, numărul locuitorilor fiind în creștere, conform datelor succesive din sec. XIX și prima jumătate a sec. XX, aceasta având influența și asupra teritoriului administrativ al satelor/comunei:

1838 - 1604 persoane (*Ciofrangeni pământeni* - 153 persoane, 40 de case; *Ciofrangeni ungureni* - 438 persoane, 109 case; *Alimanestii de sus* (care includeau probabil și *Piatra și Schitu Matei*) - 1013 persoane, 236 case

1861 - conform datelor din Dicționarul lui G. Lahovary, sunt trecute 341 case
Datele din sec. XX sunt: **1912** - 3042 persoane ; **1930** - 3 205 persoane; **1956** - 3635 persoane.

După **1960**, populația comunei scade, tendința care se menține și în prezent. La începutul sec. XX se poate observa cum *vatra satelor se apropie de drumul principal*, paralel cu valea râului Topolog, părăsind vechile vetre, risipite pe dealuri.

Suprafața actuală a comunei : 4335,21 ha din care **688,85 ha intravilan** și

3646,36 ha extravilan.

Populație : 2662 locuitori(2002) si 2326 locuitori (2011)

Drumuri - nationale, judetene, comunale:

- de la N la V, DN 73C , pe o distanta de circa 6 km, drumul de legatura intre Curtea de Arges si Ramnicu Valcea iar de la N la S, DJ 678 A pe o distanta de 7km, de la Burluși catre Varzaru.

8.Evolutia reglementarilor edilitare si urbanistice

Singurele operatiuni urbanistice mai importante au fost parcelarile unor portiuni de mosii, in sec. XIX si ulterior la inceputul sec. XX, dupa Primul razboi mondial, fara existenta unor reglementari urbanistice.

Reglementarile urbanistice specifice nu au existat inainte de anii '70 , cand s-a incercat *distrugerea satului Piatra*, care nu a fost trecuta in planurile de sistematizare ale comunei ; ulterior, satul Piatra, singurul ne colectivizat, a pastrat sistemul de conformare urbana initial.

Dupa anul 2000, au avut loc importante lucrari de amenajare a drumurilor comunale(de pietruire si asfaltare) cat si edilitare (realizare a iluminatului public, a magistralei de apa Piatra- Ciofrangeni), a 2 poduri peste raul Topolog, etc.

In prezent, sunt aplicate reglementarile din cadrul PUG comuna Ciofrangeni existent.

9. Evolutia tramei stradale si a parcelarului

9.1.Tipologia așezării:

Poate fi definită prin existența a două tipuri de arii cu rețele/trame stradale diferite :

- *arii/zone de tip continuu, regulat, linear, în lungul drumul principal*

și

- *arii de tip grupat, neregulat , cu o rețea de strazi de tip vernacular- relationate între ele și cu mediul natural/peisajul înconjurător în care s-au dezvoltat.*

În evoluția istorică ce poate fi observată pe hărțile militare începând cu sfârșitul sec. XVIII, localitățile s-au dezvoltat pornind de la mici nuclee de gospodării, amplasate uneori de-a lungul drumurilor principale, dar in special pe văile de pârâuri si pe pantele dealurilor.

Cele 5 sate componente ale comunei de astazi care au fost analizate sunt:

Burluși, Ciofrângeni,Lacurile, Piatra, Schitu-Matei.

9.1.1. Ciofrângenii (resedința de comună) - este o așezare dezvoltată în lungul unei axe principale, în lungul drumului major (drumul județean), cu ramificații secundare.

Ramificațiile secundare au un traseu perpendicular pe această axă principală și fac legătura cu zonele dezvoltate spre deal ce au o trama stradală adaptată configurației terenului.

9.1.2. Burluși - este o așezare de tip vernacular, dezvoltată în lungul unor străzi perpendiculare pe drumul principal, grupat, neregulat - dezvoltare spre zona de deal, pe direcția NE-SV.

9.1.3. Lacurile - o așezare dezvoltată în lungul drumului principal, pe direcția N-S, cu o ramificație secundară spre V, perpendiculară pe direcția drumului principal și care fac legătura cu o zonă de dezvoltare vernaculară.

9.1.4. Piatra - este o așezare de mici dimensiuni de tip sat risipit, dezvoltată pe direcția E-V, parțial în lungul unui drum principal și cu numeroase mici grupări de case, răspândite pe ramuri secundare către Sudul teritoriului satului, pe pante și în zona de păduri, locuire de tip dispersat.

9.1.5. Schitu - Matei - o așezare de foarte mici dimensiuni, determinată de existența bisericii, cu structură vernaculară simplă, dezvoltată în lungul unui drum secundar cu grupuri de case despartite de zone de pădure.

9.2. Morfologia parcelarului :

Este alcătuită dintr-o compoziție mixtă realizată din zone unde sistemul de parcele sunt înscrise relativ regulat de-a lungul drumului principal(1)- **Ciofrângenii, Lacurile** completat de pachete de loturi cu forme geometrice neregulate, suprafețe diferite, dezvoltate pe un sistem de străzi vernacular, - diversitate formală și diversitate de relații cu strada(2)- **Burluși, Piatra, Schitu Matei**.

9.3. Structura fronturilor construite :

Este o structură liberă ce păstrează alinierea, uneori retrase de la aliniament, atât în lungul drumului principal cât și a străzilor secundare; Străzile au uneori un traseu linear și alteori un traseu sinuos, adaptat terenului, elementelor naturale de relief - cursuri de apă și în lungul curbilor de nivel - ceea ce conduce la diferențe în constituirea fronturilor la strada.

Amplasarea clădirii de locuit pe parcelă : se face în general cu latura scurtă către stradă, unele dintre clădiri având fațada lungă/principală paralelă cu strada (în special pentru clădiri cu funcțiuni publice - școala, căminul cultural, Primăria) În general clădirea de locuit este retrasă de la aliniament, zona liberă către stradă fiind rezervată unei grădini cu pomi fructiferi și vită de vie, uneori și o

mica gradina cu flori. In cadrul parcelei, anexele sunt amplasate fie paralel cu cladirea de locuit, in fata acesteia fie perpendicular pe acesta, in fundul parcelei.

9.4. Loturile/Parcelele:

Sunt atât de *forme regulate, dreptunghiulare ,in special cele din lungul drumului principal (ex. **Ciofrângenii, Lacurile**)* cât și de *forme geometrice neregulate, cu suprafețe variate, urmărind înscrierea în curbele de nivel ale terenului(ex. **Piatra, Schitu-Matei, zona de deal a satului Burluși dar si Ciofrângenii**)*.

Disponerea celor 2 componente ale lotului - *curtea principala si gradina* - este diversa , se insiruie in adancime iar cladirea de locuit are una sau mai multe anexa ; amplasarea cladirii principale pe parcela - cladirea de locuit, se face fie in frontul strazii sau distantata de aceasta (precedata sau nu de unele anexa).

Unele dintre localități au chiar în frontul de la drumul principal o alternanță între parcele cu clădiri de locuit cu anexa și parcele fără construcții, cu livezi/grădini sau suprafețe întinse cultivate cu cereale .

Spatele curților gospodăriilor se continuă cu terenuri foarte lungi , de cultivare a cerealelor in zona de lunca pe malul drept al râului Topolog (satele **Ciofrângenii, Lacurile**) sau cu gradini si livezi.

In zonele cu structura vernaculara a tesutului, exista alternanta zonelor de padure sau faneata cu parcele construite, fara un front structurat ,aliniat.

10. Evolutia fondului construit ; tipologia si caracteristicile acestuia, amenajari.

Arhitectura traditionala din comuna este specifica *zonei etnografice a Topologului* iar gospodariile din satele comunei s-au constituit in jurul *cladirii de locuit*.

In trecut,pana la jumatatea sec. XX, in afara gospodariei permanente, exista si o forma de *gospodarie temporara*, ce era legata de asa numitele "*odăi*".

"Odăile"erau niste *casute alcatuite dintr-o camera*, amplasate pe terenurile aflate mai departe de casa si unde deplasarea zilnica nu era posibila, aici depozitandu-se si furajele pt. animale, daca se statea si pe perioada de iarna.

Exemplu sunt "odăile" locuitorilor din *satul Lacurile* care prin improprietarierea din anul **1864**, au primit terenuri la "Frasin".

Printre proprietarii acestor terenuri cu odăi erau Nicolae Blăjan, Spirescu, Carașol, Ungureanu, dar in anul 1938 aceste casute erau deja parasite, astazi existand putine urme ale lor pe teren.

Tipologia gospodariilor permanente era compusă din *cladirea de locuit si cladirii anexă* , necesare pentru o functionalitate optima a gospodariei :

grajd, târla a oilor, cotete, cuhnie/bucatarie de vara, șopron (pt. caruta si unelte), magazia.

Clădirile de locuit mai vechi erau formate din 1-2 camere (foarte rar din 3 camere, având o tindă între cele 2 camere), cu o "sală"/prispă pe una sau două fațade perpendiculare, din care se intra în casa.

Orientarea generală a casei era cu fațada principală, cea pe care se afla intrarea, spre Sud.

Din punct de vedere al *tipologiei arhitecturale*, clădirile de locuit se înscriu fie în *arhitectura musceleana* (1) având elevația fațadelor ridicată pe un soclu plin, tencuit și verandă ritmată cu goluri în plin cintru sau trilobate sprijinite pe coloane din zidărie, fie în *arhitectura de câmpie* (2) cu case joase, parter, cu soclu de piatră și prispă cu stalpi de lemn și decorații din traforuri din lemn, cu ancadrame decorate în tencuială ale fațadelor, uneori colorate.

Majoritatea fondului construit existent este nou, realizat în sec. XX, fără elemente deosebit de valoroase din punct de vedere arhitectural, în afara unor clădiri de locuit din *satele Ciofrângenii, Lacurile, Burluși, Piatra*.

Clădirile școlilor au fost modernizate, păstrând unele din elementele de volumetrie și decorație exterioară (ancadrame ferestre) caracteristice epocii lor de construcție - *începutul sec. XX*.

Clădirile de cult sunt importante ca elemente de reper în silueta localităților comunei, fiind relevant să fie reabilite/restaurate corespunzător cu calitățile lor arhitecturale și ale epocii în care au fost ridicate (sec. XIX).

11. Operațiuni urbanistice importante (parcelări, demolări, trasări de artere de circulație noi, lucrări hidrotehnice, amenajări de suprafețe plantate, etc).

Operațiuni de parcelare s-au realizat după jumătatea sec. XIX (1864), pe terenurile moșiilor existente în zonă, dar fără a avea un efect major în conformarea localităților.

Ceea ce a dus de asemenea la conformarea unor zone grupate la drumul principal a fost coborârea locuitorilor de pe zonele de pantă, de lângă păduri, către drumul principal, având în vedere creșterea siguranței vieții în această zonă de câmpie (lunca Topologului).

Din punct de vedere al lucrărilor mari de infrastructură, trebuie menționată construcția viaductului pentru linia CFR Rm. Valcea- Valcele, finalizat în 1989 - și neutilizat nici în prezent.

12. Concluzii referitoare la vechimea constructiilor si amenajarilor urbane (strazi, pieti, plantatii) si la evolutia urbanistica a localitatii.

Structura urbana a localitatii resedinta a comunei a fost dezvoltata in lungul axei reprezentate de "Drumul Mare", paralel cu apa raului Topolog, strada pe care se afla si cladirile cu functiune administrativa, educationala si culturala (Primarie, Scoala, Camin Cultural). Tipologia de dezvoltare a structurilor urbane in Tara Romaneasca nu duce la configurarea unor spatii publice de tip piata, ceea ce se intampla si in cazul satelor comunei Ciofrângenii.

Specificul acestei localitati rurale nu include alte amenajari de spatii publice, in jurul bisericilor fiind insa spatii care necesita acest tip de amenajari. Majoritatea constructiilor de locuit existente dateaza din inceputul - mijlocul sec. XX, ca elemente de patrimoniu local ce ar trebui preservat fiind cateva cladiri de locuit traditionale, unele se afla in stare de parasire, deci cu posibilitati de degradare suplimentara in timp.

Cele mai vechi constructii din comuna sunt *bisericile si cladirile scolilor*. Bisericile apar in *Catagrafia din 1824*, astfel bisericile din **Ciofrângenii** si **Burluși** sunt mentionate "*pe mosia Manastirii Berislăvești*" iar cele din **Piatra, Duculești** si **Schitu Matei** "*erau situate pe mosie megiesasca*" – adica aflata in proprietatea mosnenilor; biserica din satul **Lacurile/Alimăneștii de sus** se afla pe *mosia Manastirii Tutana*.

Biserica din Ciofrângenii (1816), cu hramul "Sf. Nicolae", *Biserica din Schitu Matei*, cu hramul "Sf. Arhangheli Mihail si Gavril" (**1770/1808**), *Biserica din Burluși*, cu hramul "Sf. Arhangheli Mihail si Gavril si Buna Vestire" (**1887**) *Biserica din Piatra* cu hramul "Sf. Arhangheli Mihail si Gavril" (**1867-1870**).

Scolile au fost ridicate in satele *Ciofrângenii* si *Lacurile (Alimanestii de sus)* in anul **1860**, ulterior in *satul Piatra* (**1875**) si **1912-1913** si *Burluși* (**1934-1935**).

Poate fi mentionata in legatura cu amenajarea spatiului public doar amplasarea unor monumente ridicate in cinstea eroilor cazuti in luptele din Primul si al Doilea Razboi Mondial, acestea fiind amplasate langa cladiri publice - langa scoala la *Burluși* (inchinat eroilor 1916-1918 si 1941-1945) si langa Primaria veche la *Ciofrângenii* (inchinat eroilor 1916-1918).

O modalitate de amenajare a laturilor drumurilor din sate este si plantarea in spatiile verzi din lateralele drumurilor publice a unor pomi fructiferi, nu plantatii de aliniament, care duc la o imagine mai buna a acestor cai de circulatie.

III.IDENTIFICAREA VALORILOR DE PATRIMONIU CONSTRUIT

1.Identificarea constructiilor valoroase

Lista Monumentelor Istorice (LMI) 2015 include un singur monument de arhitectura în satele comunei - **AG-II-m-A- 13596, Biserica Sf. Nicolae, sat Ciofrângenii, com. Ciofrângenii, 1816.**

Cercetarea de teren a relevat însă un număr de clădiri cu valoare locală, ce reprezintă elemente caracteristice pentru dezvoltarea din sec. XIX-XX a comunei – *clădiri de cult, de învățământ, clădiri traditionale de locuit*.

Ar fi important pentru imaginea și pastrarea unor repere istorice ale comunei ca unele dintre acestea să fie propuse spre clasare.

Clădiri cu valoare arhitecturală și ambientală identificate pe teren sunt în principal *clădiri de cult/biserici, clădiri de locuit traditionale* (această tipologie de clădiri traditionale nefiind incluse pe Lista Monumentelor Istorice LMI 2015) dar și elemente comemorative (monumente închinare eroilor căzuți în Războiul de Independență, Primul și al Doilea Război mondial).

Astfel *bisericile* de la **Ciofrângenii** (cu hramul "Sf. Dumitru"), **Schitu Matei** (cu hramul "Sf. Arhangheli Mihail și Gavril") **Lacurile** (scolile din **Burlusi (1928)** **Lacurile, (1921) Piatra (1912-1913)** sau *clădiri traditionale* (ex. casa învățătorilor Maria și Constantin Blăjan din **Ciofrângenii**) sunt câteva dintre clădirile care se pot constitui în repere ale istoriei evoluției comunei, repere ale istoriei locale., care vor trebui protejate, prin măsurile propuse prin Regulamentul Local de Urbanism (RLU) al PUG sau propuse spre clasare de către Direcția Județeană de Cultură.

2.Identificarea amenajarilor valoroase

Amenajările spațiilor urbane nu pot fi identificate ca amenajări valoroase, având în vedere faptul că satele au coborât către drumul principal relativ târziu, în sec. XVIII-XIX, ceea ce nu a condus la constituirea unui spațiu public bine determinat în zona clădirilor reprezentative cu funcțiuni publice, clădiri administrative și de cult.

3.Identificarea spațiilor și perspectivelor valoroase

Perspectivile valoroase sunt cele din lungul drumului principal ce străbate satele Ciofrângenii și Lacurile, către dealurile înconjurătoare, peisajul natural al pădurilor

pe drumul de acces catre satul Piatra, perspectiva catre biserica din satul Schitu Matei.

Strazile secundare isi mentin mai bine specificul de alternanta a cladirilor cu vegetatia inalta - pomi, copaci, perspectivele in lungul acestora putand fi pastrate prin realizarea unor constructii noi ce vor pastra scara fronturilor existente.

Pe zonele ce sunt afectate de alunecari de teren nu vor putea fi amplasate cladiri noi dar de la cladirile vechi, inainte de a fi dezafectate, este necesar sa se colecteze elementele de decoratie , in lemn, care sa faca obiectul prezervarii intr-un muzeu (local sau judetean).

4.Date semnificative referitoare la constructii si amenajari

Date semnificative sunt cele referitoare la ridicarea bisericilor , in sec. XIX si la construirea viaductului feroviar , in anul 1989.

5. Concluzii referitoare la elementele care necesita protectie si la natura acestora.

Elementele care necesita protectie sunt: ***fondul traditional construit*** (cu propunerea de protejare/clasare a unor cladiri de locuit, cu anexe sau gospodarii)in contextul pastrarii ***structurii actuale a tesutului urban***, la care se adauga ***peisajul natural si antropic*** (*drumul de acces catre Biserica Schitu-Matei*).

In cadrul Regulamentului Local de Urbanism (RLU) al PUG comuna Ciofrangeni, se va preciza modul de inserare al unor posibile constructii noi, in special prin pastrarea unei scari volumetrice adaptate la volumetria traditionala si a unei modalitati de amplasare fata de aliniamentul strazilor, care sa fie in concordanta cu tipologia constructiilor existente in fiecare din cele 5 sate care compun comuna.

IV.DEFINIREA SI DELIMITAREA ZONELOR DE PROTECTIE(ZP) SI A ZONELOR CONSTRuite PROTEJATE (ZCP)

Definirea *Zonelor de protectie* se realizeaza pentru monumente aflate intr-o pozitie singulara sau amplasate in zone fara valoare arhitecturala sau urbana din cadrul localitatii.

Aceste **Zone de protecție ale monumentelor(ZP)** sunt constituite din suprafața de teren în care *acțiunea factorilor naturali și antropici* poate avea un impact negativ direct asupra monumentelor, cu următoarele efecte :

- distrugerea bunurilor construite ce constituie elementul de patrimoniu
- degradarea peisajului înconjurător
- împiedicarea percepției bunului

Zone construite protejate (ZCP)

Zonele Construite Protejate (ZCP), pot fi delimitate în funcție de specificitatea fiecărei localități-în vederea punerii în valoare a elementelor caracteristice în cadrul procesului de dezvoltare propus pentru localitate.

Calitățile țesutului urban sau calitățile generale ale fondului construit nu conduc la concluzia unor valori deosebite ce pot fi grupate într-o zonă construită protejată, protecția fiind pentru obiective individuale, delimitată prin Zone de protecție .

V.CONCLUZII ALE STUDIULUI ISTORIC ÎN VEDEREA PĂSTRĂRII ȘI PUNERII ÎN VALOARE A PATRIMONIULUI CONSTRUIT ȘI DELIMITAREA ZONELOR CONSTRUITE PROTEJATE

În cadrul comunei **CIOFRÂNGENI** sunt prezente unele *valori de patrimoniu arhitectural-urbanistic și memorial* ,doar 1 obiectiv este inclus în LMI 2015, la categoria monumente de arhitectură de valoare locală (categoria B).

Pentru păstrarea și punerea în valoare a ultimelor elemente de arhitectură tradițională sau edificii de cult reprezentative pentru identitatea locală este necesară includerea *unor imobile (clădiri de cult , administrative, școlare sau de locuit tradiționale)* reprezentative pentru evoluția satelor comunei de la sfârșitul sec. XIX și începutul sec. XX .

În vederea păstrării acestor valori ale patrimoniului urban și construit, a fost definită 1 zonă de protecție pentru monumentul înscris în LMI , delimitată pe limite de parcele și au fost marcate elementele cu valoare locală (gospodării, clădiri) care vor trebui să fie incluse cu prevederi specifice în RLU din cadrul PUG.

Măsuri prioritare de intervenție la nivelul PUG:

- obligativitatea conservării calității perspectivelor către elementele definitorii ale siluetei localității (către biserici , de pe pantele dealurilor înconjurătoare către localitate)-măsură obligatorie pentru păstrarea caracterului așezării și pentru conservarea peisajului natural și antropic valoros al localității.

-legarea elementelor de peisaj natural- apa, pante ale dealurilor- de functiuni de loisir si de percepere a localitatii .

-obligativitatea pastrarii regimului de inaltime caracteristic fronturilor de constructii traditionale, in zonele in care nu s-a intervenit cu constructii de locuinte colective inalte.

-interventiile asupra cladirilor cu arhitectura valoroasa (atat asupra volumetriei cat si la fatade, porti, garduri,etc.) vor pastra sau dupa caz se va reveni/reface prin aceste interventii arhitectura initiala si vor contribui la refacerea elementelor de arhitectura caracteristice zonei cat si la evitarea utilizarii materialelor de finisaj ce nu sunt adecvate din punct de vedere calitativ cat si coloristic.

-arhitectura cladirilor noi/insertii de arhitectura, va respecta caracterul arhitectural al frontului strazii, inscriindu-se in scara definita de fondul construit existent , de valoare dar si de modalitatea de amplasare a cladirilor de locuit in front (distanta fata de aliniament, orientare a fatadelor cladirii).

Intocmit

Arh. Catalina Dana Preda

Specialist Ministerul Culturii si Cultelor